

Regeringens proposition

1983/84: 171

om ändring i lagen (1982:617) om utländska förvärv av svenska företag m. m.

beslutad den 22 mars 1984.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

THAGE G PETERSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring i lagen (1982:617) om utländska förvärv av svenska företag m. m. som innebär att utländska bolags förvärv av aktier som avser transaktioner inom samma koncern blir tillståndspliktiga. Ändringen syftar till att försvåra ett kringgående av lagen och att motverka en urholkning av förvärvskontrollen.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 617) om utländska förvärv av svenska företag m. m.

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (1982: 617) om utländska förvärv av svenska företag m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Vid beräkning av antal aktier enligt 7 § skall varje aktie räknas med som tillhör

1. ett företag som ingår i samma koncern som förvärvaren,
2. ett företag över vilket förvärvaren har ett bestämmande inflytande, om förvärvaren är utländsk medborgare,
3. förvärvarens make, barn, föräldrar eller syskon eller ett företag över vilket en sådan anhörig har ett bestämmande inflytande.

Första stycket 1 gäller inte när ett utländskt rättssubjekt inom en koncern förvärvar aktier i ett svenskt bolag inom samma koncern.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Äldre bestämmelser skall dock tillämpas på förvärv som har skett före ikraftträdandet och på förvärv som grundas på optionsrätt eller annan rättighet som har förvärvats före ikraftträdandet.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-03-22

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, Holmberg, Hellström, Wickbom

Föredragande: statsrådet Peterson

Proposition om ändring i lagen (1982: 617) om utländska förvärv av svenska företag m. m.

Inledning

Enligt lagen (1982: 617) om utländska förvärv av svenska företag m. m. (företagsförvärvslagen) kontrolleras det utländska inflytandet över svenska företag genom en särskild tillståndskontroll i samband med vissa förvärvssituationer. Denna förvärvskontroll innebär att ett s. k. kontrollsubjekt inte utan tillstånd för varje särskilt fall får förvärva aktier över vissa gränser i svenska aktiebolag eller i rörelser som bedrivs här i landet m. m. Vid bedömningen av om ett aktieförvärv är tillståndspliktigt därför att förvärvet medför att någon i lagen angiven innehavsgräns överskrids skall enligt lagen varje aktie i det förvärvade bolaget räknas med som tillhör företag som ingår i samma koncern som förvärvaren. Bestämmelsen har i praxis tillämpats så att förvärv inom en koncern inte kräver tillstånd. Att sådana s. k. inomkoncernsförvärv står helt utanför förvärvskontrollen kan innebära olägenheter genom att vissa transaktioner kan bli möjliga som inte står i överensstämmelse med det grundläggande syftet med lagen.

Gällande ordning

Enligt 1 § företagsförvärvslagen begränsas rätten för utländska rättssubjekt och vissa svenska rättssubjekt, s. k. kontrollsubjekt, att förvärva aktier i svenska aktiebolag m. m. Enligt 3 § företagsförvärvslagen är kontrollsubjekt förutom utländska rättssubjekt bl. a. svenska aktiebolag som saknar utlänningsförbehåll i sin bolagsordning. Tillståndsplikten är utformad enligt 7 § företagsförvärvslagen på så sätt att kontrollsubjekt inte utan tillstånd för varje särskilt fall får förvärva bl. a. så många aktier i svenska

aktiebolag att genom förvärvet förvärvarens andel av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier i bolaget kommer att överskrida något av gränsvärdena 10, 20, 40 eller 50%.

Detta innebär, att om ett kontrollssubjekts aktieförvärv tillsammans med tidigare innehav understiger gränsvärdet 10% eller redan överstiger 50%, behövs inget tillstånd för förvärvet.

För att beräkna om ett kontrollssubjekts aktieförvärv blir tillståndspliktigt genom att något av de angivna gränsvärdena överskrids skall enligt 8 § första stycket 1, varje aktie räknas med som tillhör ett företag som ingår i samma koncern som förvärvaren. Begreppet koncern används här i en vidsträckt betydelse, vilket innebär att en koncern föreligger oberoende av om moderföretaget är ett aktiebolag, en ekonomisk förening eller handelsbolag. Bestämmelserna avser också utländska koncerner, vilket innebär att svenska dotterbolag kan ingå i en utländsk koncern och koncernförhållande kan föreligga mellan flera utländska företag (se prop. 1981/82: 135). Avsikten med bestämmelsen är enligt prop. 1981/82: 135 att hindra att förvärvskontrollen kringgås genom att förvärvet eller redan befintliga innehav av aktier vid ett förvärv fördelas mellan i detta fall förvärvaren närstående juridiska personer så att angivna gränsvärden inte överskrids.

Bestämmelsen i 8 § första stycket 1, kan innebära att aktieförvärv inom en koncern inte kräver någon tillståndsprövning om sammanräkningen i ett sådant fall visar att den övre förvärvsgränsen för kontroll, 50%, är överskriden.

Vid tillämpningen av bestämmelsen i 8 § första stycket 1, har också regeringen i ett beslut i ett förvärvstillståndsärende den 10 november 1983 uttalat att visst förvärv inom en koncern inte var tillståndspliktigt enligt företagsförvärvslagen. I ärendet hade ett helägt dotterbolag i en koncern ansökt om tillstånd att förvärva ett annat helägt dotterbolag i samma koncern.

Föredragandens överväganden

Det grundläggande syftet med den angivna lagstiftningen kring utländska företags förvärv av svenska företag är att den innebär ett skydd mot att svenska företag på ett oönskat sätt tas över av någon viss utländsk intressent. Skyddet åstadkoms genom den tillståndsprövning som lagstiftningen kräver vid varje förvärv av viss storlek.

Som tidigare har nämnts krävs i de flesta fall inget förvärvstillstånd för förvärv inom en koncern, eftersom den övre gränsen för aktieinnehav är överskriden. Detta oavsett om omstruktureringen berör ett företag inom koncernen som är beläget utomlands. Denna ordning kan enligt min mening innebära en risk för urholkning av det grundläggande syftet med förvärvskontrollen, nämligen att förhindra att ett utländskt bolag eller

intresse utan någon kontroll och på ett oönskat sätt skaffar sig ett bestämmande inflytande i ett svenskt företag. Jag kan illustrera detta med ett praktiskt exempel. Det utländska företaget A vill utan någon förvärvsprövning köpa det svenska företaget C som är ett helägt dotterbolag till ett utländskt eller ett svenskt företag, B. B bildar utomlands ett nytt dotterföretag D, som kan förvärva aktierna i det svenska företaget C utan någon tillståndsprövning. Den ändrade strukturen inom koncernen innebär ju ingen ändring av ägandeförhållandet och den nuvarande ordningen kräver enligt företagsförvärvslagen inget tillstånd. Det utländska företaget A kan därefter förvärva aktierna i bolaget D och därmed också det svenska företaget C utan något tillstånd, eftersom den svenska lagen inte är tillämplig på företagsförvärv utomlands. Förvärvet prövas alltså inte trots att det svenska företaget C därigenom får en ny utländsk ägare. En tillståndsprövning i det nu illustrerade fallet vid det utländska dotterbolagets förvärv av det svenska dotterbolaget möjliggör att förvärvarens lämplighet kan kontrolleras och därmed också syftet med förvärvet även om detta endast kan sägas innebära en omstrukturering av ägandet inom en koncern. Andra utländska intressenter kan finnas i bakgrunden eller andra skäl till förvärvet kan framgå vid en förvärvskontroll. En sådan kontrollmöjlighet överensstämmer enligt min mening med det allmänna samhällsintresset av att ha inflytande över utländska intressen i svenska företag.

Det sagda innebär en utvidgning av förvärvskontrollen av huvudsakligen teknisk natur och i enlighet med lagens grundläggande intentioner och innebär också att det blir svårare att kringgå förvärvskontrollen. Jag vill dock erinra om att det inom industridepartementet f. n. pågår en utredning och en översyn av företagsförvärvslagen i sin helhet. Denna översyn bör enligt min mening inte hindra ett införande av en vidgad kontrollmöjlighet i enlighet med vad jag nu har anfört.

Med anledning av vad jag nu har sagt föreslår jag att företagsförvärvslagen kompletteras så att förvärv inom samma koncern blir tillståndspliktiga om förvärvaren är ett utländskt bolag inom koncernen.

Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom industridepartementet upprättats förslag till lag om ändring i lagen (1982:617) om utländska förvärv av svenska företag m. m.

Som jag tidigare sagt kan lagen i sin nuvarande lydelse i angivna delar i vissa fall medge ett kringgående och en urholkning av förvärvskontrollen. Enligt min mening är det av väsentligt intresse att denna olägenhet så snabbt som möjligt undanröjs. En fördröjning av lagstiftningsfrågan innebär att avsevärt men kan uppkomma. Jag anser därför att lagrådets yttrande kan undvaras i detta fall.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga förslaget till lag om ändring i lagen (1982:617) om utländska förvärv av svenska företag m. m.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.